

# A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

*Bhar.I.732/2011/3.szám*

## A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

*A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2011. év szeptember hó 27. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő*

*v é g z é s t :*

*A hivatali visszaélés büntette miatt a terhelt és társa ellen folyamatban lévő büntetőügyben a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség másodfellebbezését elbírálv a Debreceni Ítéltábla Bf.II.149/2011/4. számú ítéletét helybenhagyja.*

*I n d o k o l á s :*

*A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a 2010. november 25-én kihirdetett 12.B.436/2010/14. számú ítéletével az I. rendű és a II. rendű vádlottat bűnösnek mondotta ki a Btk. 225. §-ában meghatározott, társtettesként elkövetett hivatali visszaélés büntetében, és ezért mindkettőjüket egy-egy évre próbára bocsátotta, egyben a felmerült bűnügyi költség egyetememes viselésére is kötelezte.*

*Az ítélet ellen az ügyész mindkét vádlott terhére súlyosítás, pénzbüntetés kiszabása érdekében, míg az I. és II. rendű vádlottak és védőjük felmentés végett jelentettek be fellebbezést.*

*A Debreceni Ítéltábla a 2011. április 20-án meghozott Bf.II.149/2011/4. számú ítéletével az I. és II. rendű vádlottat a*

Btk. 225. §-a szerinti hivatali visszaélés büntette miatt emelt vád alól - mert a kiegészített tényállás alapul vételével nem nyert bizonyítást a vádlottak jogtalan hátrányokozási, avagy előnyszerzési célzata, - a Be. 6. § (3) bekezdés b) pontja, és 331. §-ának (1) bekezdése alapján, felmentette. Megállapította, hogy a felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen az ügyész másodfellebbezést jelentett be mindkét vádlott terhére bűnösségük megállapítása és pénzbüntetés kiszabása érdekében.

A fellebbezés indokolása szerint a másodfokú bíróság az iratok alapján kiegészített és pontosított, ekként megalapozott tényállás alapján helytelenül jutott arra a jogi következtetésre, hogy a hivatalos személynek minősülő vádlottak súlyosan kötelességszegő ügyintézésével összefüggésben a célzatosság nem bizonyítható.

A vádlottak ugyanis kötelességeiket visszaélésszerűen, nem pedig túlbuzgóság, jogi felkészületlenség vagy hanyag munkavégzés miatt szegték meg. A törvénysértő ügyintézés és a jogszabálysértő határozat meghozatala a hasonló ügyekben kellő jártassággal rendelkező vádlottak felkészületlenségével sem magyarázható. A megállapított tényállásból az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett arra, hogy a vádlottak cselekményüket a sértettel szembeni jogtalan hátrány okozása végett követték el. Az általuk gyakorolt ügyintézés egésze, később tanúsított magatartásuk és a megtett intézkedéseik alapján ugyanis megalapozottan vonható következtetés arra, hogy eljárásuk során tudatosan rosszhiszeműen jártak el.

Mindezek alapján a másodfokú ítélet megváltoztatása, a vádlottak bűnösségének a Btk. 225. §-ában meghatározott, társtettesként elkövetett hivatali visszaélés büntetében kimondása és e cselekményük miatt pénzbüntetés kiszabása indokolt.

A Legfőbb Ügyészség BF.1871/2011. számú átiratában - és képviselője a nyilvános ülésen - az ügyészi fellebbezést mindkét vádlott tekintetében indokai alapján fenntartotta. Az indokolást azzal egészítette ki, hogy az ítélőtábla által kiegészített és alapul vett - pontosított - tényállás tartalmazza a súlyos kötelességszegéseket, amelyeknek célja a kiskorú ideiglenes gondozásba vétele volt. Erre azonban az eljárásban indokoltság nem merült fel. Az indokolatlanul gyors ügyintézésben a vádlottak valótlán adatokra alapították intézkedésüket, hogy a bejelentést tevő M.I-né kérésének megfelelő döntést hozhassanak. Az általuk ismert körülmények a döntés ellen szóltak, ugyanakkor azt olyan körülményekre alapították, amelyekre hivatkozással szabályos eljárásban ilyen döntést maguk sem hoztak volna. Eljárásuk következményeként kiskorú közel négy hónap után került vissza a

szüleihez.

A védő a nyilvános ülésen a támadott felmentő ítélet indokai alapján történő helybenhagyását kérte.

\* \* \*

Miután a bűnösség kérdésében az eljáró első- és másodfokú bíróság eltérően foglalt állást, az ügyben másodfellebbezésnek volt helye [Be. 386. §-a (1) bekezdésének c) pontja].

Erre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a fellebbezéssel érintett másodfokú ítéletet az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárással együtt a Be. 387. §-ának (1) bekezdésében írt terjedelemben felülbírált.

A felülbírálat során nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelyet a harmadfokú eljárásban kellett kiküszöbölni, és olyan további, a Be. 399. §-ának (1)–(4) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértést sem, amely miatt a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére és a másod, illetőleg az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására kerülhetett volna sor.

Az ügyben eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság a vádlottak cselekményét illetően mindazon bizonyítékokat feltárta, amelyek a helyes tényállás megállapítását lehetővé tették. A feltárt bizonyítékok helyes és okszerű értékelésével lényegileg az iratok tartalmával nagyrészt összhangban álló tényállást állapított meg, amely a Be. 352. §-ának megfelelően az iratok tartalma alapján kisebb mértékben szorult a másodfokú bíróság részéről helyesbítésre, illetőleg pontosításra.

A másodfokú bíróság által a bizonyítékok körültekintő, egyben okszerű értékelésével helyesbített és pontosított tényállást a Legfelsőbb Bíróság is minden tekintetben megalapozottnak, ekként a felülbírálat alapját képezőnek találta, miután az az iratok tartalma alapján a harmadfokú eljárásban nem szorul sem kiegészítésre, sem helyesbítésre.

Az ügybeni másodfellebbezést elbírálván, a Legfelsőbb Bíróság az ügyészi fellebbezést mindkét vádlott tekintetében alaptalannak találta.

A Btk. 225. §-a szerinti hivatali visszaélés büntettét az a hivatalos személy követi el, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon, vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét

megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél.

A hivatali visszaélés célzatos bűncselekmény. Ekként akkor valósul meg, ha a hivatalos személy részéről tanúsított tényállásszerű elkövetési magatartásnak az a célja, hogy valakinek jogtalan hátrányt okozzon, vagy jogtalan előnyt szerezzen, az már nem tényállási elem, hogy a jogtalan előny, vagy hátrány ténylegesen be is következzen. Amennyiben erre a célra - a célzatra - a tényállásból nem lehet következtetést vonni, az egyébként tényállásszerű magatartás csupán fegyelmi vétséget képez (EBH. 2001/392. szám).

Ebből kiindulva kellett értékelni az irányadó tényállást, amelynek megalapozottságát egyébként a másodfellebbezés sem vonta kétségbe.

A tényállás alapulvételével helytállóan állapította meg az ítélőtábla, hogy a vádlottak terhére a hivatali visszaélés büntettének (Btk. 225. §) elkövetése - a célzat bizonyíthatatlansága folytán - nem állapítható meg, ekként az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva okszerűen mentette fel a vádlottakat az ellenük emelt vád alól.

Igen részletes, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, vonatkozó jogszabályokat is megfelelően áttekintő indokolásával a Legfelsőbb Bíróság is egyetértett.

Az ítélőtábla által kifejtetteket megerősítve a Legfelsőbb Bíróság a következőket emeli ki:

Jelen ügyben a vádlottak, mint hivatalos személyek a gyermekkorú ideiglenes hatályú elhelyezéséről mérlegelési jogkörükben döntöttek.

A rendelkezésükre álló adatokat értékelve jutottak arra az álláspontra, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezés alkalmazásának törvényi feltétele - a kiskorú súlyos veszélyeztetettsége - fennforog.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló módosított 1997. évi XXXI. tv. 72. §-ának (2) bekezdése szerint az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetésnek minősül a gyermek olyan bántalmazása, elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi, vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

Az ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az ideiglenes hatályú elhelyezésre csak az azt megalapozó, a jogszabályban meghatározott súlyos veszélyeztetés esetén van jogszerű lehetőség.

A gyermekvédelmi gyakorlat (a Gyermekvédelem Nagy Kézikönyve Complex Kiadó Kft. Budapest 2011., szerkesztők dr. Katonáné dr. Pehr Erika és dr. Herczog Mária, 90-91. oldal) szerint a veszélyeztetettséget megalapozó bántalmazásnak tekintendő mind a fizikai és a szexuális bántalmazás, mind az érzelmi bántalmazás is.

A fentiekre figyelemmel nem kétséges, hogy a vádlottak - utólag egyébként tévesnek bizonyult - álláspontja, mint ahogyan arra az ítélet tábla az indokolásában részletesen is kitért, nem volt minden tényalapot nélkülöző.

Ugyanis a kiskorú édesanyjának aktuális idegállapota pszichiátriai gyógykezelést is szükségessé tett. Ez megnyilvánult az anya korábbi óvodai viselkedésében, továbbá abban, hogy a kérdéses napon felindult állapotában kerékpárját akaratlagosan úgy döntötte el, hogy azon még rajta ült a gyermeke is. Megnyilvánult továbbá abban is, hogy a férjével és hozzátartozóival a viszonya feszült volt, ami az idegrendszeri problémákat felerősítette. Ezen túlmenően a kiskorú édesapja italozott, és a szülők között nagyfokú feszültség alakult ki.

Mindezen előzmények folytán a gyermek fokozott gondoskodásra szorult.

Az ideiglenes elhelyezésbe tulajdonképpen az anya is beleegyezett, legalábbis belenyugodott, amire utal a pszichiátriai vizsgálata során, illetve a gyámhivatalnál 2007. június 4-én tett nyilatkozata.

A F. Gyámhivatal az ideiglenes elhelyezést vizsgálatának eredményeként egy hónap elteltével fenntartotta, azaz maga is oly fokúnak ítélte meg a gyermekkorú veszélyeztetettségét, amely ezt az ideiglenes intézkedést indokolta.

A mérlegelési jogkör gyakorlása során a döntés nem mindenben volt kellően megalapozott. Így például elmaradt az anyai nagyszülők meghallgatásának jegyzőkönyvbe vétele, a védőnő véleményének kikérése, azzal együtt, hogy nevezett utóbb 2007. június 22-én akként nyilatkozott, hogy az ideiglenes elhelyezés indokoltnak tartja. Ez azonban nem enged meg olyan következtetést, hogy a vádlottak azért döntöttek megalapozatlanul az ideiglenes elhelyezés mellett, hogy ezzel a kiskorú édesanyjának jogtalan hátrányt okozzanak, vagy a apának, illetőleg az apai hozzátartozóknak jogtalan előnyt biztosítsanak.

Helytállóan utalt az ítélőtábla arra, hogy az apai nagyszülők minden előny - anyagi igény - nélkül vállalták a kiskorú gondozását. Alkalmasságukat alátámasztotta, hogy a kiskorú - az édesanyja részéről a férjével, a szülőkkel történő kapcsolattartás miatti rendszeres veszekedések ellenére - hetente két alkalommal, az édesanya tanulmányai miatt rendszeresen az apai nagyszülők gondozásában volt, az éjszakákat is náluk töltötte.

Az az érv is helytálló, hogy az elhelyezés idején a házasságok között a házassági bontóper megindításának gondolata még nem merült fel. Nincs tehát szó arról, hogy az apai nagyszülők a gyermekelhelyezés kérdésében előnyösebb helyzetbe kívánták volna hozni fiúkat - vagy magukat - egy esetleges bontóperben.

A gyermekek jogairól szóló, New Yorkban 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről rendelkező 1991. évi LXIV. tv. 3. cikkének 1. pontja szerint a szociális védelem köz- és magánintézményei, a bíróságok, a közigazgatási hatóságok és a törvényhozó szervek minden, a gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenekfelett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban. Ez természetesen nem jelentheti a kötelezően előírt eljárások, a bizonyítékok beszerzésére vonatkozó kötelezettségek megsértését. Az adott esetben azonban az a következtetés, hogy a vádlottakat a jogtalan előny szerzésének vagy jogtalan hátrány okozásának célja vezette volna, a megállapított tényekből már azért sem vonható le, mert az ideiglenes elhelyezésre vonatkozó döntésükkel elsődlegesen a kiskorú érdekeit kívánták szolgálni. Ebben a meggyőződésükkel nyilvánvalóan befolyásolta a vádlottakat a községben elterjedt az a szóbeszéd is, miszerint a kiskorú fejlődésbeli visszamaradottságát eredményező csecsemőkori fejsérülés az anya magatartásának következménye volt. Ebből a szempontból pedig közömbös az, hogy a kis lélekszámú községben elterjedt ez a vélekedés megalapozott-e vagy éppen kellő alap nélküli.

Mindehhez képest a másodfellebbezés érvei - különösen az, hogy a vádlottak által ismert körülmények a döntés ellen szóltak, illetve olyan körülményekre alapították döntésüket, amelyekre hivatkozással szabályos eljárásban maguk sem hoztak volna ilyen döntést - nem foghattak helyt. Az a hivatkozás pedig, hogy az ideiglenes elhelyezés alkalmazásakor a gyermek szülei között a házassági bontóper már folyamatban volt, és a gyermek ideiglenes elhelyezésével próbálták a vádlottak az anyát a válóperről lebeszélteni, nem része az irányadó tényállásnak, sőt iratellenes, mert a hivatkozást az ügy adatai nem támasztották alá.

Miután a Legfelsőbb Bíróság az ügyészi másodfellebbezést a kifejtetteknek megfelelően mindkét vádlott vonatkozásában alaptalannak találta, a Debreceni Ítélőtábla támadott ítéletét a Be. 397. §-a alapján mind az I. rendű, mind a II. rendű vádlott

tekintetében helybenhagyta.

Határozatát a Be. 393. §-a (2) bekezdésének alkalmazásával nyilvános ülésen hozta meg.

Budapest, 2011. szeptember 27.

Dr. Belegi József s. k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter  
s. k. előadó bíró, Dr. Mészár Róza s. k. bíró

A Debreceni Ítéltábla Bf.II.149/2011/4. számú ítélete a Legfelsőbb  
Bíróság Bhar.I.732/2011/3. számú végzése folytán mindkét vádlott  
tekintetében a mai napon jogerőre emelkedett.

Budapest, 2011. szeptember 27.

Dr. Belegi József s. k.  
a tanács elnöke

A kiadmány hiteléül:

Mátyás Gyöngyi  
bírószági ügyintéző